

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

кандидата архітектури,
Руденка Тараса Вікторовича
на дисертаційну роботу Сеньковської Ярини Тарасівни
на тему: «Функціонально-планувальна реструктуризація територій
промислових об'єктів міста (на прикладі м. Львова)»,
подану на здобуття наукового ступеня
кандидата архітектури за спеціальністю
18.00.01 - Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Актуальність даного дослідження визначена тим, що промислова архітектура – відносно молода галузь архітектурної діяльності, яка почала активно розвиватися лише в останні три століття. За період індустріалізації нашої країни, під час існування СРСР було сформовано потужну виробничу базу, науково-дослідні інститути проводили узагальнюючі дослідження. Така політика призводила до розвитку державної промисловості. За останні двадцять років під дією ряду факторів підприємства змінювалися та пристосовувалися до нових умов, які диктує споживач. Нажаль більшість крупних підприємств, які дісталися Україні «у спадок» від радянського періоду в історії нашої держави, не змогли перелаштуватися на новий лад, що призвело до їх занепаду.

На сьогоднішній день, в містах України, у Львові зокрема, спостерігається стихійне пристосування промислових територій до нових функцій, що розвиваються в межах міст. Виникає необхідність розробки підходів до промислових будівель, для оптимального забезпечення виробничих процесів штучним простором, який в свою чергу міг би змінюватися відповідно до споживчих потреб.

Дослідження цих питань є вельми своєчасним і свідчить про те, що автор Сеньковська Я.Т. орієнтується у важливості та першочерговості проблем, які стоять сьогодні при формуванні сучасного урбаністичного середовища.

На актуальність теми дисертації вказує використання матеріалів дослідження при виконанні науково-дослідної роботи кафедри містобудування «Планування й реконструкція території міст в умовах суспільних трансформацій» № держ. реєстрації 0113U005276

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Отримані автором наукові результати та висновки дисертаційної роботи характеризуються достатнім рівнем обґрунтованості і достовірності, що забезпечено використанням загальновідомих сучасних методів наукових досліджень. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань в роботі використовувались такі методи: історичний аналіз (п. 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.1, 3.2, 4.1.), моделювання (1.4, 3.3, 4.3, 5.3), композиційний та функціональний аналіз (3.1, 3.2, 3.3, 4.3, 5.2), порівняльний аналіз (3.1), картографічний аналіз (4.2, 4.3), термінологічний аналіз (1.3), статистичний аналіз (4.1). Вибрані методи дослідження відповідають предметному полю дисертації.

Як свідчить зміст дисертаційної роботи, автором сформована достатня теоретична основа дослідження. Про достатній рівень обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи свідчить їх апробація на 73 науково-практичній конференції (Київ, КНУБА, 2012), науково-практичній конференції «Розвиток і реконструкція територіальних систем і населених місць регіону Західної України» (Львів, 2012), міжнародній конференції «Креативний урбанізм» (Львів, 2013) та 26 науковій сесії товариства ім. Шевченка (Львів, 2015 р.). Також результати досліджень описані у публікаціях, висвітлені на науково-методичних семінарах, у курсовому та дипломному проектуванні кафедри містобудування Національного університету «Львівська політехніка».

Дисертаційна робота Сеньковської Я.Т. є завершеним науковим дослідженням. Автор аргументовано доводить правильність провідної ідеї, суть якої зводить до необхідності функціонально-планувальної реструктуризації

територій промислових об'єктів міста Львова.

Автором в дисертаційній роботі визначені та проаналізовані основні містобудівні та економічні теорії і концепції становлення та розвитку ТПО у містах (с. 43-55).

Також розглянуто формування міста під впливом розвитку промислових об'єктів (с. 56-62). Досліджено нормативно-правові засади організації ТПО в місті (с. 64-71). Визначено основні передумови процесу реструктуризації ТПО: містобудівні, соціально-економічні, культурологічні, екологічні, часові (с. 73, 87 - 90).

В роботі описано наукові методи дослідження територій промислових об'єктів (с. 92-100) та реструктуризації територій промислових об'єктів (с. 104-107). В роботі враховані міждисциплінарні аспекти реструктуризації (с. 110-115).

Детально проаналізовано закордонний та український досвід реструктуризації ТПО та визначені особливості їхнього розвитку. В ході аналізу (с. 118-154) визначено особливості реструктуризації територій промислових об'єктів (с. 155-164).

У роботі представлений аналіз процесів розвитку територій промислових об'єктів міста Львова (с. 193-195). Наведено містобудівні особливості реструктуризації територій промислових об'єктів міста Львова (с. 196-203), а також умови визначення потенціалу за здатністю до реструктуризації таких територій (с. 204-207).

На базі проаналізованого матеріалу сформульовані чинники реструктуризації територій промислових об'єктів міста (с. 210-216), а також прийоми (с. 220-224) та рекомендації реструктуризації ТПО (с. 225-230). Сформовано алгоритм впровадження реструктуризації територій промислових об'єктів (с. 231).

Дисертація написана на належному рівні наукового стилю, виклад матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує легкість і доступність їхнього сприйняття.

Основні наукові результати дисертації

Зі змісту дисертаційної роботи, опублікованих здобувачем наукових праць та автореферату випливає, що основні наукові положення, висновки і пропозиції сформовані автором самостійно та відображають особистий внесок дисертанта, а також характеризуються науковою новизною. Зі змісту роботи випливає, що результати дисертаційної роботи Сеньковської Ярини Тарасівни наступні:

- опрацьовані попередні дослідження і міждисциплінарні підходи до організації ТПО. Представлені та проаналізовані містобудівні концепції формування та розвитку ТПО як окремої складової міста (табл. 1.1.1). Запропоновано модель розвитку ТПО як поєднання західноєвропейських підходів та переоцінки спадщини індустріалізації періоду СРСР у формуванні міста (рис. 1.4.4).

- виявлені теоретичні передумови реструктуризації ТПО міста: архітектурно-містобудівні; соціально-економічні; екологічні; культурологічні; часові (табл. 1.4.1).

- здійснено аналіз європейської практики реструктуризації ТПО міст. Представлені приклади знакових реалізованих проектів реструктуризації ТПО міст Західної Європи (табл. 3.1.1), які посилюють метрополітальну роль міських осередків та стали своєрідними атрактивними центрами. Крім того проаналізовані приклади реструктуризованих об'єктів України та проекти, які володіють значним потенціалом для формування нової стратегії міста та перебувають на стадії пошуку концепції (табл. 3.2.1).

- виявлені чинники, що впливають на реструктуризацію ТПО міст України та країн Західної Європи: архітектурно-містобудівний; топогеологічний; екологічний; економічний; соціальний; інноваційного розвитку (табл. 5.1.1.).

- визначено прийоми функціонально-планувальної реструктуризації ТПО міст (табл. 5.2.3): I прийом – збереження функціонального призначення території промислового об'єкта. Засоби реалізації: збереження закритого середовища; виділення каркасу планувальної структури ТПО для його

подальшого розвитку та доповнення; виділення забудови для перепрофілювання під нові промислові функції. II прийом – часткове збереження функціонального призначення території промислового об'єкта. Засоби реалізації: 1) при наявності цінної архітектурно-містобудівної спадщини: часткова інтеграція та формування напівзакритого середовища для збереження промислової функції; збереження архітектурних, містобудівних, культурних та історичних артефактів; на території збереженої промисловості - розвиток планувальної структури; 2) при наявності капітальної забудови: часткова інтеграція та формування напівзакритого середовища для збереження промислової функції; адаптація стабільних елементів, які підкреслюють тривалу промислову функцію об'єкта під інші функції; на території збереженої промисловості - розвиток планувальної структури. III прийом – зміна функціонального призначення території промислового об'єкта. Засоби реалізації: повна інтеграція та формування відкритого середовища; розвиток нової планувальної структури, яка враховує навколишній планувальний каркас; формування нового образу та функцій для міста.

– сформульовані рекомендації функціонально-планувальної реструктуризації ТПО по відношенню до архітектурно-планувальної структури ТПО, просторово-функціональної організації ТПО, забезпечення екологічного стану ТПО; збереження виявлених архітектурних і культурних пам'яток та капітальної забудови (табл. 5.3.1).

– запропонований алгоритм впровадження функціонально-планувальної реструктуризації ТПО (табл. 5.3.2).

Достовірність досліджень, повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих автором дисертації роботах

Дисертація є результатом власних досліджень та самостійною науковою працею дисертанта. Усі наукові результати, викладені у дисертації, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі містяться лише ті напрацювання, які становлять особистий

внесок здобувача. Наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані у дисертації є достовірними. Достовірність забезпечено використанням матеріалів наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів, державних будівельних норм України, кодексів і законів України. В цілому, дисертаційна робота характеризується завершеністю, зміст дисертації відповідає поставленій меті. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації.

Основні результати дисертації опубліковані у 9 працях, з них: 4 статті у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у закордонному науковому періодичному виданні, 1 розділ наукової монографії; 2 тези конференцій, 1 публікація - в іншому виданні. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Практичне значення результатів дослідження

Ряд положень, обґрунтованих в дисертації, мають практичну цінність. Про прикладний характер наукових розробок і пропозицій дисертанта свідчить їх практичне впровадження у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» в курсі лекцій «Теорія містобудування»; в практичних курсах для рівня ОКР «Бакалавр»: «Архітектурне проектування громадської будівлі» VIII - семестр, «Архітектурне проектування поселення на 500 мешканців» V - семестр; в науково-дослідній тематиці кафедри містобудування «Планування і реконструкція територій міст в умовах суспільних трансформацій» № державної реєстрації: 0113U005276, керівник к. арх., доц. Соснова Н.С. (довідка № 1-19/06/17).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Не заперечуючи важливість дисертаційної роботи, доцільно зупинитись на певних дискусійних моментах:

1. Хотілося б відзначити нерівнозначність розділів дисертації: розділи

з першого по четвертий занадто перенасичені аналітичним матеріалом та загальновідомими фактами.

2. Не зрозуміло чому дисертант ставить акцент на порівнянні вітчизняного досвіду формування та реструктуризації ТПО саме з досвідом Західної Європи. Не розглядається або розглядається недостатньо успішний досвід США, Китаю, Індії тощо. Також не розглядається досвід східно-європейських країн, що мають схожий до українського пострадянський спадок промислових об'єктів.

3. Викликає сумніви рис. 1.4.1 (с. 83). З цього рисунку можна зробити хибний висновок, що з розвитком технічного процесу є історичні моменти, під час яких ефективність виробництва падає. Таке твердження не є коректним, адже технологічний процес може бути лише пригальмованим, тоді графік має вирівнятися паралельно осі ординат. Тому варто уточнити лінію графіку або перейменувати вісь ординат.

4. Також викликає сумніви рис. 1.4.2 (с. 83). Варто було б уточнити заголовок з формулюванням «Ідеальна модель розвитку промислового підприємства». Адже дана модель не передбачає повного припинення використання промислового об'єкту.

5. Варто конкретизувати прийоми, виділені автором. Вони мають занадто узагальнене формулювання. Наприклад прийом «збереження функціонального призначення території» може бути застосований як до промислових територій, так і до житлових або громадських.

6. У роботі не розглядались відомчі норми (ВНТП), що регламентують специфічні вимоги до території промислових об'єктів. Посилання на нормативну базу обмежуються ДБН 360-92**. Варто було б відстежити чи не йдуть дослідження всупереч проекту нового ДБН «Планування та забудова територій» (що виходить на заміну ДБН 360-92** та СНиП II-89-80 «Генеральные планы промышленных предприятий»).

7. На с. 97 дискусійним є використання формулювання такого твердження: «Системний підхід використовується при комплексному

дослідженні території промислових об'єктів, як частини містобудівної системи. Також цей метод...»

Виглядає так, наче автор некоректно використовує наукову термінологію. Системний метод передбачає застосування кількісних показників, системний підхід лише задає структуру та загальну стратегію дослідження. Крім того не зовсім ясно де використовується задекларований в авторефераті та розділі 2 системний аналіз.

8. Хотілось би бачити ширше представлення апробації результатів дисертаційного дослідження у фахових виданнях України та впровадження у практичну діяльність.

9. В дисертації зустрічаються окремі неточності редакційного та технічного характеру. Наприклад, назва розділу 4 на с. 167, а також менш значні: «...камяно-вугільного басейну...» на с.4, «принцип клмплексності» на с. 79, тощо. Тим не менш, вони не зменшують наукової та практичної цінності результатів дослідження.

Вищенаведені дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову та практичну цінність дисертаційної роботи Сеньковської Ярини Тарасівни

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України

Дисертаційна робота Сеньковської Ярини Тарасівни «Функціонально-планувальна реструктуризація територій промислових об'єктів міста (на прикладі м. Львова)» є завершеною науковою працею, яка присвячена вирішенню актуального наукового та практичного завдання щодо розробки теоретико-методологічних засад і науково-практичного інструментарію стратегічного управління розвитком туризму в Україні. Автореферат дисертації відображає усі наукові положення, що винесено на захист. Матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження.

На підставі викладеного можна зробити висновок., що за своїм змістом,

оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових завдань, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація Сеньковської Ярини Тарасівни «Функціонально-планувальна реструктуризація територій промислових об'єктів міста (на прикладі м. Львова), що відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, та іншим нормативним вимогам, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор, Сеньковська Ярина Тарасівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 18.00.01 - Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури.

Офіційний опонент:
кандидат архітектури, доцент кафедри
архітектури будівель та містобудування
Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Т.В. Руденко

Підпис засвідчую

Проректор з наукової та інноваційної
роботи Полтавського національного
технічного університету імені Юрія
Кондратюка

В.В. Муравльов